

4.6. Umění a kultura

Vzdělávací oblast Umění a kultura umožňuje žákům jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence - umění a kulturu. Kulturu, jako procesy i výsledky duchovní činnosti, umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence, i jako neoddělitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). Umění, jako proces specifického poznání a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického citění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu.

Součástí tohoto procesu je hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění na základě společných témat, schopnosti vcítit se do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny schopnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy, gesta, mimiky atp.

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími obory Hudební výchova a Výtvarná výchova. Vzdělávací oblast lze rozšířit o doplňující vzdělávací obor Dramatická výchova, který je možno na úrovni školního vzdělávacího programu realizovat formou samostatného vyučovacího předmětu, projektu, kurzu apod. (viz kapitola 5.10) Na 1. stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního a výtvarného umění, ale také umění dramatického a literárního.

S nimi se učí tvořivě pracovat, užívat je jako prostředků pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly, učí se je vzhledem ke svým zkušenostem chápat a výpovědi sdělované uměleckým dílem rozpoznávat a interpretovat.

S přechodem na 2. stupeň základního vzdělávání se otevírá cesta širšímu nazírání na kulturu a umění. Připomínají se historické souvislosti a společenské kontexty ovlivňující umění a kulturu. Inspirací k činnostem se stávají také díla literární a dramatická (divadlo, film), tvorba multimediální i samotné znakové systémy. Nalézání vztahů mezi jednotlivými druhy umění a uplatňování různorodosti výrazových prostředků při hledání variant řešení společně zvolených témat umožňují projekty. Ty otevírají společný prostor pro získání dovedností a poznatků překračujících rámec jednotlivých oborů a přispívají tak k osobitějšímu a originálnějšímu sebevyjádření i hlubšímu porozumění uměleckému dílu.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. V etapě základního vzdělávání se tyto hudební činnosti stávají v rovině produkce, recepce a reflexe obsahovými doménami hudební výchovy. Hudební činnosti jako činnosti vzájemně se propojující, ovlivňující a doplňující rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka, především však vedou k rozvoji jeho hudebnosti - jeho hudebních schopností, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi - sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými.

Prostřednictvím těchto činností žák může uplatnit svůj individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, své individuální instrumentální dovednosti při souborové hře a doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu dána příležitost „interpretovat“ hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Obsahem Vokálních činností je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků. Obsahem Instrumentálních činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci. Obsahem Hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest. Obsahem Poslechových činností je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky. Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejatému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech - tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky (dále jen prostředky) nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Obsahem Rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření. Obsahem Uplatňování subjektivity jsou činnosti, které vedou žáka k uvědomování si a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření. Obsahem Ověřování komunikačních účinků jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součástí lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevu a potřeb a k utváření hierarchie hodnot

- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národě a národnosti
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

Oblast Umění a kultura je ve vyšším stupni gymnázia zastoupena Hudebním oborem, Výtvarným oborem a společným vzdělávacím obsahem integrujícího tématu Umělecká tvorba a komunikace.

Hudební obor vede žáka k porozumění hudebnímu umění. Vzdělávací obsah Hudebního oboru proto tvoří tři vzájemně provázané a podmíněné okruhy činností – produkce, recepce a reflexe, které žákovi umožňují hudebně se projevovat jak při individuálních, tak i skupinových aktivitách, poznávat zákonitosti hudební tvorby, seznamovat se s různými funkcemi hudby, hodnotami a normami v umění, porozumět sdělením přenášeným hudebním jazykem, vytvářet hodnotící soudy o znějící hudbě apod., tedy pronikat do podstaty hudby.

V produkci nalézají uplatnění vokální, instrumentální a hudebně pohybové činnosti mající charakter nejen reprodukční, ale také výrazně kreativní. V nich žáci rozvíjejí své hudební schopnosti a upevňují získané vědomosti a reprodukční a produkční dovednosti. Součástí těchto činností je hlasový výcvik spojený s intonací, práce s rytmem, hra a tvorba instrumentálních doprovodů, pohybových etud.

Při recepci si žáci prostřednictvím poslechových činností uvědomují a ověřují působení znějící hudby. Hudba zde vystupuje v „instruktivní podobě“ a umožňuje vyvozovat nové hudebně teoretické poznatky a dávat je do souvislostí s poznatky již získanými (např. poznávání typických hudebně výrazových prostředků a jejich užití ve skladbě apod.).

Reflexe jako třetí, vysoce „syntetizující“ hudební činnost (v triádě produkce – recepce – reflexe), znamená nejvyšší stupeň poznávací činnosti umožňující „komplexní interpretaci hudebního díla i hudebních objektů“. Tato „komplexní interpretace“ obnáší zařazování znějící hudby do uměleckého období, určování stylu, žánru, formy díla, vytváření hodnotících soudů, zabývání se zvláštnostmi přístupu k interpretaci hudebního díla, významem a poselstvím díla vzhledem k určité umělecké a historické epoše, problematikou „konzumace“ hudby vzhledem k jejímu funkčnímu zařazení, problematikou „uměleckého provozu“ apod.

Výtvarný obor navazuje svým obsahem a cíli na Výtvarnou výchovu v základním vzdělávání a vede žáka k uvědomělému užívání vizuálně obrazných prostředků na úrovni smyslových dispozic a na úrovni subjektivně osobnostní a sociální.

Výtvarný obor pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy (s obrazem, sochou, designem, vzhledem krajiny, architekturou, stylem oblečení, filmem, novými médii apod.), které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. V oblasti osobnostní jsou specifickým nástrojem prožívání a poznávání, v sociální oblasti jsou nástrojem komunikace a vzájemné spolupráce. Vizuálně obrazné znakové systémy zahrnují jak znakové systémy výtvarného umění různých etap a stylů, tak i ostatní produkty vizuální kultury.

Pojetí vizuálně obrazných znaků je z principu pojetím tvořivým, vyplývajícím z porovnání dosavadních a aktuálních zkušeností, předpokládajícím experimentální fázi vzniku těchto

znaků a jejich ověřování poznáváním a komunikací. Z těchto pozic Výtvarný obor přistupuje k uměleckému procesu v celistvosti umělecké tvorby, recepce a interpretace.

Vzdělávací obsah Výtvarného oboru je vnitřně členěn do dvou základních okruhů pojímaných v kontextech historických a sociokulturních, v jejich vývoji a proměnách.

První okruh představují Obrazové znakové systémy umožňující vytváření aktivních, individuálně založených postojů k obsahům obrazové komunikace. Při tvorbě využívá vizuálně obrazná vyjádření vlastní, umělecká i uplatňovaná v běžné komunikaci (včetně užití dostupných technologických prostředků, jako je fotografie, video, film, ICT). Obrazové znakové systémy umožňují reflektování osobního místa žáka ve světě vizuální kultury jako vnímatele, interpreta a jako tvůrce komunikačního obsahu s uvědoměním si oblasti jeho účinku.

Druhý okruh představují Znakové systémy výtvarného umění umožňující žákovi osobní účast a aktivní vstupování do výtvarného uměleckého procesu. Reflektování vlastních prožitků, postojů a zkušeností získaných prostřednictvím experimentálního přístupu k uměleckým vizuálně obrazným prostředkům. Na tomto základě si vytváří přehled o vizuálně obrazných vyjádřeních jednotlivých směrů výtvarného umění, zejména od konce 19. století do současnosti

Vzdělávací obsah je realizován prostřednictvím tvůrčích činností, v jejichž očekávaných výstupech se propojují hlediska tvorby, recepce a interpretace tak, aby se dále rozvíjela smyslová citlivost, uplatňovala žákova subjektivita a ověřovaly se komunikační účinky vizuálně obrazného vyjádření.

Při těchto tvůrčích činnostech se pracuje jak se znaky s ustáleným významem, tak se znaky, jejichž význam se vytváří a proměňuje. Výtvarný obor spolupracuje s obory, které rozvíjejí obraznost dalšími specifickými prostředky (hudba, literatura, dramatické obory aj.).

Vzdělávání v této oblasti kromě hlubšího poznání výtvarného, hudebního a dalších druhů umění vede žáka k reflektování uměleckého procesu v jeho celistvosti a uměleckých oborů v jejich vzájemných vazbách a přesazích. Takto pojímané vzdělávání je rozvíjeno tématem Umělecká tvorba a komunikace, které má integrativní charakter. Vzdelávací obsah tématu umožňuje žákovi pochopit základní principy umělecké tvorby a procesu komunikace v umění a prohlubuje jeho schopnost reflexe umění a kultury jako celku. Téma Umělecká tvorba a komunikace je povinným vzdělávacím obsahem a musí být do ŠVP zařazeno tak, aby každý žák dostal možnost se s ním seznámit.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- poznávání a porozumění umění prostřednictvím soustředěné a vědomé reflexe a vlastní tvorby, sledování a hodnocení umění na pozadí historických, společenských a technologických změn;
- chápání umění jako specifického a nezastupitelného způsobu komunikace probíhající mezi všemi účastníky uměleckého procesu, k schopnosti odlišovat podstatné znaky jednotlivých druhů umění na základě porovnávání a uvědomování si jejich shodností a odlišností;
- užívání jazyka umění jako prostředku k vyjádření nejrůznějších jevů, vztahů, prožitků, emocí a představ a k schopnosti svůj způsob vyjádření hodnotit, porovnávat a nabízet ostatním členům society;
- aktivnímu podílení se na vytváření vstřícné a podnětné atmosféry (na základě porozumění, tolerance, ale i kritičnosti) pro poznávání a porozumění kulturním

hodnotám, projevům a potřebám různorodých sociálních skupin, etnik a národů a na vytváření pozitivního vztahu ke kulturnímu bohatství současnosti i minulosti;

- uvědomování si vlivu výchovy a vzdělání na rozvoj tvořivé osobnosti v roli tvůrce, interpreta a recipienta a na kvalitu její účasti v uměleckém procesu.

4.6.1. Hudební výchova

Předmět Hudební výchova je ve všech ročnících nižšího stupně osmiletého gymnázia vyučován jako samostatný předmět. Na vyšším stupni osmiletého gymnázia je vyučován jako samostatný volitelný předmět jen ve kvintě a sextě.

Nižší stupeň osmiletého gymnázia

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. Ve všech ročnících nižšího stupně osmiletého gymnázia je vyučován jako samostatný předmět. Obsah učiva předmětu Hudební výchova vychází ze vzdělávací oblasti Umění a kultura.

V primě je výuce Hudební výchovy věnována 1,5 hodina týdně. V sekundě, tercii a v kvartě 1 hodina týdně.

Organizační vymezení vyučovacího předmětu (společné pro nižší a vyšší gymnázium)

Výuka probíhá s polovinou třídy v učebně hudební výchovy, realizují se při ní různé organizační formy a metody práce, je využívána audiovizuální technika a dostupné vyučovací pomůcky.

Předmět je podle potřeby doplňován různě zaměřenými exkurzemi, výchovnými koncerty, divadelními a filmovými představeními.

Vyšší stupeň osmiletého gymnázia

Obsahem předmětu je zdokonalování hudebních dovedností, žáci mají větší možnost tvůrčí realizace v různých oblastech hudby. Obsahem Dějin hudby je prohlubování znalostí o vývoji hudebního umění od pravěku až po současnost.

Časové vymezení vyučovacího předmětu: kvinta a sexta - 2 hodiny týdně (volitelný předmět: přibližně polovina třídy si vybírá mezi hudební výchovou a výtvarnou výchovou)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

1. Kompetence k učení

- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- žák zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase

2. Kompetence k řešení problémů

- učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
- učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
- žák rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- žák rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

3. Kompetence komunikativní

- učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žák rytmičuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem

- žák reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- 4. Kompetence sociální a personální
 - učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání
 - učitel vede žáky k tomu, aby brali ohled na druhé
 - žák je veden ke kritickému usuzování a posuzování žánrů a stylů hudby
- 5. Kompetence občanské
 - učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
 - žák je veden ke kritickému myšlení nad obsahy hudebních děl
- 6. Kompetence pracovní a kompetence k podnikavosti
 - učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků
 - učitel vede žáky k používání obecně známých termínů, znaků a symbolů
 - učitel vede žáky k užívání různých nástrojů a vybavení
 - žák využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře, tanečním pohybem vyjadřuje hudební náladu
- 7. Kompetence digitální
 - učitel umožňuje žákovi aktivně a smysluplně využívat elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny
 - učitel dává příležitost žákům zaznamenávat, snímat a přenášet i prezentovat hudbu a hudební zvukové projekty prostřednictvím digitálních technologií, případně uplatnit digitální technologie jako nástroj sebe prezentace v rámci vlastních audiovizuálních projektů
 - učitel dává žákům možnost vyhledávat a sdílet inspirační zdroje uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

PRIMA – dotace 1 ½ + 1 ½ – povinný

ÚVOD DO PŘEDMĚTU

výstupy	učivo
využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách, uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	2) základní pojmy v hudebním umění

HUDEBNÍ ABECEDA

výstupy	učivo
uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	☐ zvuk, tón, hudební písmo, klíče, ladění

TVOŘIVÉ HUDEBNÍ ČINNOSTI

výstupy	učivo
reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	• vokálně instrumentální aktivity individuální a společné, • hlasová hygiena • rytmické a melodické zákonitosti
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - PH , K , PL	

ZÁKLADY HUDEBNÍ TEORIE

výstupy	učivo
orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	• notový záznam, jeho proměny vzhledem k žánru a charakteru hudby • hudební dílo a jeho autor, doba vzniku, život autora

SEKUNDA – dotace 1 + 1 – povinný

HUDEBNÍ ABECEDA

výstupy	učivo
reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	☐ tempo, dynamika, rytmus, stupnice, intervaly

TVOŘIVÉ HUDEBNÍ ČINNOSTI

výstupy	učivo
využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách, uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	• tóniny, hudební improvizace, dynamika a její proměny • rytmické a melodické zákonitosti
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , MV , HPPE	

DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ UMĚNÍ

výstupy	učivo
rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě, zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	☐ světské umění (pojetí Aristotela, věda a umění, realismus a naturalismus v umění) ☐ aplikace (poslech-srovnání) ☐ duchovní umění (pojetí Platóna, abstraktní a volná kompozice, křesťanství a hudba) ☐ aplikace (poslech-srovnání)
pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV , PM	
přesahy do: VV (sekunda): Duchovní a světské umění přesahy z: ČJL (sekunda): Literatura, VV (sekunda): Duchovní a světské umění	

ZÁKLADY HUDEBNÍ TEORIE

výstupy	učivo
orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	• módnost a modernost • notový záznam, jeho proměny vzhledem k žánru a charakteru hudby • analýza významných prvků skladby • hudební dílo a případně její autor, doba vzniku, život autora

TERCIE – dotace 1 + 1 – povinný

HUDEBNÍ ABECEDA

výstupy	učivo
uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase	☐ souzvuky - akordy, obraty, harmonie

TVOŘIVÉ HUDEBNÍ ČINNOSTI

výstupy	učivo
využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách	☐ pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla - pantomima, improvizace ☐ vokálně instrumentální aktivity individuální a společné
pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - KD MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - FVM	
přesahy z: NJ (tercie): To jsem já, moje rodina, třída, město, domov, NJ (tercie): Orientace v čase a v místě	

LIDOVÉ UMĚNÍ A JEHO PROJEVY

výstupy	učivo
reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i částí skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace, rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	☐ putování za lidovou písní ☐ tematické rozrůznění lidové hudby ☐ výrazné oblasti lidového umění
pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - EP	
přesahy do: VV (tercie): Lidové umění a jeho projevy	

přesahy z:

ČJL (tercie): Literatura, VV (tercie): Lidové umění a jeho projevy, Ze (kvarta): Cestovní ruch

DĚJINY HUDBY

výstupy	učivo
orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	☐ umění středověku, renesance, baroka a klasicismu
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ES	
přesahy z: ČJL (tercie): Literatura, D (tercie): 2.poloovina 17.století - konec 18.století, D (tercie): Novověk od konce 18.stol do r.1914	

KVARTA – dotace 1 + 1 – povinný

HUDEBNÍ ABECEDA

výstupy	učivo
rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě, zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období	☐ druhy hudby: formy vokální formy instrumentální formy smíšené

TVOŘIVÉ HUDEBNÍ ČINNOSTI

výstupy	učivo
využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i částí	☐ vokálně instrumentální aktivity individuální a společné

skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	
pokrytí průřezových témat MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR	

UMĚLEC A JEHO MÍSTO VE SPOLEČNOSTI

výstupy	učivo
orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	☐ osobnost umělce, různé přístupy k umělci, umělec a společnost ☐ umělec a umění (význam umění)
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SaS	
přesahy do: D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, VV (kvarta): Umělec a jeho místo ve společnosti přesahy z: D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, ČJL (kvarta): Literatura, VV (kvarta): Umělec a jeho místo ve společnosti	

DĚJINY HUDBY

výstupy	učivo
orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	☐ umění romantismu, umění 2. pol. 19. století, směry 20. stol.
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - OES	
přesahy z: D (kvarta): Svět ve 2.polovině 20.století, ČJL (kvarta): Literatura, Ze (kvarta): Praha	

KVINTA – dotace 2 – volitelný (ESTETICKÁ VÝCHOVA)

TVOŘIVÉ DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
využívá svůj individuální pěvecký potenciál při zpěvu, při mluvním projevu vede svůj hlas zněle využívá jednoduché a podle vybavení školy i složitější hudební nástroje (keyboardy) reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji úměrně svým hudebním a pohybovým schopnostem orientuje se v zápise jednoduchých, případně i složitějších vokálních, instrumentálních skladeb	vokální činnosti – kultivace pěveckého a hlasového projevu, intonační a rytmický výcvik, sólový a sborový zpěv, orientace v notovém (grafickém) zápisu vokálních kompozic, improvizace jednoduché vokální kompozice (předvětí a závětí, perioda) instrumentální činnosti – hra a tvorba instrumentálních doprovodů (rytmicko-melodické doprovody, jednoduchá aranžmá), hra a tvorba jednoduchých instrumentálních kompozic (hudební věta, malá písňová forma, rondo), orientace v notovém a grafickém zápise instrumentálních kompozic, moderní hudební nástroje a počítač hudebně pohybové činnosti – pohyb hudby a gesto, pohybové etudy, tanec jako způsob komunikace hudba jako organizovaný zvuk – hudební dílo – hudební objekt, hudebně výrazové prostředky, hudební forma, hudební znak, formální struktura a sémantika skladby hudební nástroje, nové technologie v hudbě, záznam hudby, přímá a nepřímá komunikace hudby
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - K , MV , Ko MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - VAMS	
přesahy do: ZSV (kvinta): Náboženství v životě člověka a společnosti přesahy z: VV (kvinta): Tvořivé a dramatické činnosti, FJ (kvinta): Umístění dějů na časové ose	

DĚJINY HUDBY

výstupy	učivo
interpretuje hudbu na základě vědomostí a individuálních hudebních schopností; vytváří vlastní soudy orientuje se ve vývoji hudebního umění; uvědomuje si rozdílnost hudebního myšlení odliší hudbu podle jejího stylového zařazení, významu a funkce, rozpozná vhodnost či nevhodnost	vznik a vývoj hudby – hudba vokální a instrumentální, periodizace hudebního vývoje (hledisko obecně historické, kulturně historické, hudebně imanentní), charakteristické hudební znaky jednotlivých slohů, průniky, syntézy, hledání nových cest hudební skladatel a interpret, interpretace v hudbě, umělecký provoz
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ES	
přesahy do: ČJL (kvinta): Literatura, VV (kvinta): Dějiny umění přesahy z: VV (kvinta): Dějiny umění	

SEXTA – dotace 2 – volitelný (ESTETICKÁ VÝCHOVA)

TVOŘIVÉ DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
orientuje se v zápise jednoduchých, případně i složitějších vokálních, instrumentálních skladeb vyděljuje podstatné hudební znaky z proudu znějící hudby, rozpoznává hudebně výrazové prostředky popíše a na vybraných hudebních dílech (částech hudebního díla) ukáže důležité znaky tvorby interpretuje hudbu na základě vědomostí a individuálních hudebních schopností; vytváří vlastní soudy	vokální činnosti – kultivace pěveckého a hlasového projevu, intonační a rytmický výcvik, sólový a sborový zpěv, orientace v notovém (grafickém) zápisu vokálních kompozic, improvizace jednoduché vokální kompozice (předvěti a závěti, perioda) instrumentální činnosti – hra a tvorba instrumentálních doprovodů (rytmicko-melodické doprovody, jednoduchá aranžmá), hra a tvorba jednoduchých instrumentálních kompozic (hudební věta, malá písňová forma, rondo), orientace v notovém a grafickém zápisu instrumentálních kompozic, moderní hudební nástroje a počítač hudebně pohybové činnosti – pohyb hudby a gesto, pohybové etudy, tanec jako způsob komunikace

	hudba jako organizovaný zvuk – hudební dílo – hudební objekt, hudebně výrazové prostředky, hudební forma, hudební znak, formální struktura a sémantika skladby hudební nástroje, nové technologie v hudbě, záznam hudby, přímá a nepřímá komunikace hudby
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - HPPE , PRVO MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - TMS	
přesahy do: ČjKv (sexta): ČJ a komunikační výchova přesahy z: ZSV (sexta): Člověk jako jedinec	

DĚJINY HUDBY

výstupy	učivo
orientuje se ve vývoji hudebního umění; uvědomuje si rozdílnost hudebního myšlení uvědomuje si roli hudebního průmyslu v současném světě; popíše možnosti využití hudby uvědomuje si rozdílnost přístupů jednotlivých lidí k hudbě a hudební tvorbě, vnímá hudbu jako způsob upozorní na ty znaky hudební tvorby, které s sebou nesou netoleranci, rasismus a xenofobii,	vznik a vývoj hudby – hudba vokální a instrumentální, periodizace hudebního vývoje (hledisko obecně historické, kulturně historické, hudebně imanentní), charakteristické hudební znaky jednotlivých slohů, průniky, syntézy, hledání nových cest hudební skladatel a interpret, interpretace v hudbě, umělecký provoz
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ŽE	
přesahy do: ČJL (sexta): Literatura, D (sexta): Osvícenství, revoluce a idea svobody, modernizace společnost, VV (sexta): Dějiny umění přesahy z: VV (sexta): Dějiny umění	

4.6.2. Výtvarná výchova

Předmět Výtvarná výchova je ve všech ročnících nižšího stupně osmiletého gymnázia vyučován jako samostatný předmět. Na vyšším stupni osmiletého gymnázia je vyučován jako samostatný volitelný předmět jen v prvním a druhém ročníku.

Nižší stupeň osmiletého gymnázia

Obsahem Úvodu do předmětu je seznámení s učebními pomůckami a základními pojmy ve výtvarné výchově. Týká se jen primy. Výtvarná abeceda je naopak zařazena do každého ročníku a zahrnuje rozvíjení hlavních výtvarných dovedností ve smyslu pochopení výtvarného názvosloví. Tvořivé a dramatické činnosti jsou obecným pojmenováním, ve kterých se rozvíjí smyslová citlivost, uplatňují se vlastní zkušenosti získané při tvorbě, vnímání a interpretace vizuálně obrazných vyjádření. V neposlední řadě jsou to činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace. Obsahem Dějin umění je seznámení s vývojem výtvarného umění od pravěku po současnost. Do jednotlivých ročníků jsou zařazena témata, která se samostatně věnují některým oborům: duchovní a světské umění v sekundě, lidové umění v tercii a umělec a jeho místo ve společnosti kvartě.

Vyšší stupeň osmiletého gymnázia

Obsahem předmětu je rozvíjení a zdokonalování hlavních výtvarných dovedností, tvořivých a dramatických činností a osvojování výtvarného názvosloví. Studenti mají větší možnost specializace ve zvolené výtvarné technice nebo tématu. Obsahem Dějin umění je prohlubování znalostí o vývoji výtvarného umění od pravěku po současnost. Větší důraz je kladen na pochopení současného výtvarného umění.

Časové vymezení vyučovacího předmětu:

- prima – 1,5 hodiny týdně (polovina třídy má Hv a polovina Vv)
- sekunda, terciie a kvarta – 1 hodina týdně (polovina třídy má Hv a polovina Vv)
- kvinta a sexta – 2 hodiny týdně (volitelný předmět: žáci si volí mezi hudební a výtvarnou výchovou)

Organizační vymezení vyučovacího předmětu (společné pro nižší a vyšší gymnázium):

Výuka probíhá v odborné učebně výtvarné výchovy, v učebnách výpočetní techniky, v komunitní učebně, v knihovně nebo mimo budovu školy (práce v plenéru).

Formy a metody práce se užívají podle charakteru učiva a cílů vzdělávání - skupinové vyučování, samostatná práce, kolektivní práce, krátkodobé projekty.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků:

1. Kompetence k učení:

Žáci:

- si při teoreticky zaměřených hodinách vytváří takové učební materiály, aby je mohli dále využívat pro své vlastní učení
- při své tvorbě poznávají vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokáží zpětně uvědomit problémy související s realizací

Učitel:

- zadává jednotlivé úkoly tak, aby si každý žák mohl sám zorganizovat vlastní činnost
- využívá kladného hodnocení k motivaci pro další výtvarnou činnost

2. Kompetence k řešení problémů

Žáci:

- rozpoznají při zadání úkolu výtvarný problém a hledají nejvhodnější způsob řešení

Učitel:

- předkládá žákům dostatek námětů k samostatnému zpracování a řešení problémů souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek
- zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

3. Kompetence komunikativní

Žáci:

- při práci ve skupině dokáže vyjádřit svůj názor, vhodnou formou ho obhájit a tolerovat názor druhých

Učitel:

- klade dostatek prostoru pro střetávání a komunikaci různými formami (písemně, pomocí technických prostředků, výtvarnými prostředky aj.)
- dohlíží na dodržování etiky komunikace (naslouchání, respektování originálních, nezdařených názorů apod.)

4. Kompetence sociální a personální

Žáci:

- se učí respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce

Učitel:

- dodává žákům sebedůvěru a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- umožňuje každému žákovi zažít úspěch
- zohledňuje v průběhu výuky rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků

5. Kompetence občanské

Žáci:

- při propagaci školních akcí vytváří plakáty a upoutávky, kterými prezentují školu
- žáci respektují názor druhých
- žáci prezentují výsledky své práce a účastní se výtvarných soutěží

Učitel:

- podporuje občanské cítění žáků při vytváření propagačních materiálů

6. Kompetence pracovní a kompetence k podnikavosti

Žáci:

- vytváří si pozitivní vztah k manuálním činnostem
- při práci s výtvarným materiálem dodržují hygienická pravidla

Učitel:

- při samostatné práci vede žáky ke koncentraci na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržují vymezená pravidla
- vede žáky ke správným způsobům užití materiálu, nástrojů a vybavení
- požaduje dodržování dohodnuté kvality a postupů

7. Kompetence digitální

- vede žáky k užívání různorodých vizuálně obrazných prostředků včetně digitálních technologií při vlastní tvorbě, k nalézání neobvyklých postupů a různých variant řešení
- vede žáky k sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace

- vede žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

PRIMA – dotace 1 ½ + 1 ½ – povinný

ÚVOD DO PŘEDMĚTU

výstupy	učivo
vybírání, vytváření a pojmenovávání základní techniky a pojmy výtvarného umění	☐ základní techniky a pojmy výtvarného umění
pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV	

VÝTVARNÁ ABECEDA

výstupy	učivo
vybírání, vytváření a pojmenovávání základní škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů zaznamenává vizuální zkušenost, zkušenost získanou ostatními smysly a zaznamenává podněty z představ a fantazie	☐ prvky vizuálně obrazného vyjádření (základy teorie barev, linie, tvary, objemy) ☐ uspořádání objektů do celků v ploše (základy kompozice)
přesahy z: M (prima): Středová a osová souměrnost	

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích vybírání, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření rozlišuje působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází	☐ vztahy vnímání zrakem a ostatními smysly ☐ smyslové účinky obrazných vyjádření ☐ manipulace s objekty, pohyby těl ☐ typy vizuálně obrazných vyjádření

při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , PL VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - PD ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - ZPŽ MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - FVM	

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; popisuje své postoje k nim	? druhy umění (proměny komunikačního obsahu) ? umění pravěku a starověku
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - OES MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - EP	
přesahy z: D (prima): Pravěk, D (prima): Starověký Orient, D (prima): Starověké Řecko, D (prima): Starověký Řím, Ze (sekunda): Afrika, Ze (sekunda): Austrálie a Oceánie	

SEKUNDA – dotace 1 + 1 – povinný

VÝTVARNÁ ABECEDA

výstupy	učivo
vybírání, vytváření a pojmenovávání prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků zaznamenává vizuální zkušenost, zkušenost získanou ostatními smysly a zaznamenává podněty z představ a fantazie	? prvky vizuálně obrazného vyjádření (ornament a detail, světlo, stín a kontrast) ? uspořádání objektů do celků v ploše (prostor, perspektiva)
přesahy z: M (sekunda): Úměrnosti	

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
---------	-------

zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření	☐ reflexe ostatních uměleckých druhů a podnětů z okolí ☐ kombinace a variace vlastní tvořivosti, podnětem je např. tiskovina, reklama ☐ prostředky pro vyjádření emocí, nálad, fantazie, představ i zkušenosti ☐ hračky, objekty, texty, socha, plastika, volná malba ☐ přístupy k obrazným vyjádřením ☐ zaujímání osobního postoje, nabývání komunikačního obsahu a jeho proměny
pokrytí průřezových témat ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - E MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - FVM , PRT	

DUCHOVNÍ A SVĚTSKÉ UMĚNÍ

výstupy	učivo
uplatňuje získané vědomosti a zkušenosti na konkrétní práci	☐ světské umění (pojetí Aristotela, věda a umění, realismus a naturalismus v umění) ☐ aplikace (práce s fotkou, kresba nebo malba podle předlohy aj.) ☐ duchovní umění (pojetí Platóna, abstraktní a volná kompozice, křesťanství a výtvarné umění, filozofie a výtvarné umění) ☐ aplikace (geometrie v kresbě, malbě a plastice)
pokrytí průřezových témat MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - KD MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - VAMS	
přesahy do: HV (sekunda): Duchovní a světské umění přesahy z: ČJL (sekunda): Literatura, HV (sekunda): Duchovní a světské umění	

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	umění středověku a renesance
přesahy z: Ze (tercie): Amerika, Ze (tercie): Asie, Ze (tercie): Evropa, Ze (tercie): Orientace v mapě světa	

TERCIE – dotace 1 + 1 – povinný

VÝTVARNÁ ABECEDA

výstupy	učivo
vybírání, vytváření a pojmenovávání prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků zaznamenává vizuální zkušenost, zkušenost získanou ostatními smysly a zaznamenává podněty z představ a fantazie	prvky vizuálně obrazného vyjádření - (rytmus, dynamické proměny) uspořádání objektů do celků v ploše (časový průběh, pohyb mezi objekty, statické i dynamické vyjádření) lineární, světlostní a barevné vztahy, plasticita, zaznamenání časového průběhu
přesahy z: Ze (kvarta): Cestovní ruch	

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace rozlišuje působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření	vztahy vnímání zrakem a ostatními smysly prostředky pro vyjádření emocí, nálad, fantazie, představ i zkušenosti přístupy k obrazným vyjádřením zaujímání osobního postoje, nabývání komunikačního obsahu a jeho proměny

pokrytí průřezových témat
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - K , MV
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - JE
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - VAMS , TMS

přesahy z:
M (tercie): Podobnost

LIDOVÉ UMĚNÍ A JEHO PROJEVY

výstupy	učivo
uplatňuje získané vědomosti a zkušenosti na konkrétní práci	☐ putování za lidovou architekturou a řemeslem (batika a práce s voskem) ☐ netradiční výtvarné dovednosti a techniky (práce s různým materiálem) ☐ dekorativnost v umění
pokrytí průřezových témat ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - VČP	
přesahy do: HV (tercie): Lidové umění a jeho projevy přesahy z: HV (tercie): Lidové umění a jeho projevy, Ze (kvarta): Společenské složky krajiny	

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	☐ umění baroka, klasicismu a romantismu
přesahy z: D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, D (tercie): Novověk od konce 18.stol do r.1914, Ze (kvarta): Společenské složky krajiny, Ze (kvarta): Cestovní ruch	

KVARTA – dotace 1 + 1 – povinný

VÝTVARNÁ ABECEDA

výstupy	učivo
vybírání, vytváření a pojmenovávání prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahy; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků zaznamenává vizuální zkušenost, zkušenost získanou ostatními smysly a zaznamenává podněty z představ a fantazie	☐ prvky vizuálně obrazného vyjádření (struktura) ☐ vizuálně obrazné vyjádření, jeho prvky ve vztazích a uspořádání ☐ uspořádání objektů do celků v ploše (proměny uvnitř a mezi objekty)
přesahy z: Ze (kvarta): Sídla ČR	

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
vybírání, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření	• smyslové účinky obrazných vyjádření • typy vizuálně obrazných vyjádření, sochařství, plastika, volná malba, animovaný film, komiks, fotografie, dramatická akce • přístupy k obrazným vyjádřením • zdůvodňování odlišností, hledání kritérií pro prvky osobité i převzaté, respektování záměru autora, veřejná prezentace, proměny obsahu v různých rovinách - historická, kulturní a sociální
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - ŘPRD VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OSŠ MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - IVMSR	
přesahy z: FJ (kvarta): Orientace v čase	

UMĚLEC A JEHO MÍSTO VE SPOLEČNOSTI

výstupy	učivo
popisuje svůj postoj k umění a umělcům	☐ osobnost umělce, různé přístupy k umělci, umělec a společnost ☐ umělec a umění (význam umění)

pokrytí průřezových témat
OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - HPPE

přesahy do:

FJ (tercie): Mluvte o sobě, D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století, HV (kvarta): Umělec a jeho místo ve společnosti

přesahy z:

D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, D (kvarta): Svět ve 2.polovině 20.století, HV (kvarta): Umělec a jeho místo ve společnosti, D (kvarta): 2.světová válka, ČJL (kvarta): Literatura

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků	umění 2. pol. 19. stol, směry 20. stol.
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OOS MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - PM ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - ŽP	
přesahy do: D (tercie): 2.polovina 17.století - konec 18.století přesahy z: D (kvarta): Moderní doba - svět 1914-1939, Ze (kvarta): Sídla ČR, ČJL (kvarta): Literatura, Ze (kvarta): Praha	

KVINTA – dotace 2 – volitelný (ESTETICKÁ VÝCHOVA)

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
vybírání, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází přitom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitku	smyslové účinky vyjádření (expresivní a fantazijní složka ve výtvarném díle v kontextu vývoje umění v 1. pol. 20. stol.) přístupy k obrazným vyjádřením typy vizuálně obrazných vyjádření, volná malba, plastika, fotografie, video, instalace, dramatická akce zdůvodňování odlišností, hledání kritérií pro prvky osobité i převzaté, respektování záměru autora, veřejná prezentace, proměny obsahu v různých rovinách - historická, kulturní a sociální

porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézají vhodnou formu pro jejich prezentaci vybírání, vytváření a pojmenovávání co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků uplatňuje získané vědomosti a zkušenosti na konkrétní práci užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace	☐ samostatné používání prvků výtvarné abecedy (libovolná technika, libovolný námět - samostatný výběr námětu a volba vhodné techniky pro jeho zpracování) ☐ obhajoba ročníkové práce a její vystavení ve školních prostorách
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SaS , K , MV , Ko , SaSo VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ŽE MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - VČP MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR , FVM , UMPVM	
přesahy do: ČJL (kvinta): Komunikační výchova, Ge (kvinta): Kartografie, HV (kvinta): Tvořivé dramatické činnosti	

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází přitom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitku	Umělecké směry 1. poloviny 20. století ☐ expresionismus ☐ kubismus ☐ dadaismus ☐ futurismus ☐ funkcionalismus

porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů	☐ abstrakce ☐ surrealismus
pokrytí průřezových témat VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - POPŽ , PD VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - OES MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - RMMD	
přesahy do: ČJL (kvinta): Literatura, HV (kvinta): Dějiny hudby přesahy z: HV (kvinta): Dějiny hudby	

SEXTA – dotace 2 – volitelný (ESTETICKÁ VÝCHOVA)

TVOŘIVÉ A DRAMATICKÉ ČINNOSTI

výstupy	učivo
vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie popisuje svůj postoj k umění a k umělci rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu uplatňuje získané vědomosti a zkušenosti na konkrétní práci užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě	☐ duchovní rozměr uměleckého díla (volná kompozice s filozofickým podtextem, geometrie v uměleckém díle) smyslové účinky vyjádření (expresivní a fantazijní složka ve výtvarném díle v kontextu vývoje umění v 1. pol. 20. stol.) ☐ přístupy k obrazným vyjádřením ☐ zaujímání osobního postoje, nabývání komunikačního obsahu a jeho proměny ☐ reflexe ostatních uměleckých druhů a podnětů z okolí ☐ skupinová práce v rámci konceptuálního umění (instalace, dramatické činnosti, uplatnění výtvarné abecedy a různých technik, přesahy do různých oblastí života) ☐ typy vizuálně obrazných vyjádření, fotografie, video, výpočetní technika, dramatická akce ☐ obhajoba ročníkové práce a její vystavení ve školních prostorách

užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích - počítačová grafika, fotografie, video, animace	
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - SaS , PH , K , SK VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA - OSŠ VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - GPJPD MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - LV ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA - ŽPRČR MEDIÁLNÍ VÝCHOVA - KČPPMS , IVMSR , TMS , PRT	
přesahy do: ČJL (sexta): Komunikační výchova, ZSV (sexta): Člověk jako jedinec přesahy z: ZSV (sexta): Psychologie v každodenním životě	

DĚJINY UMĚNÍ

výstupy	učivo
interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází přitom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitku porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů	Umělecké směry 2. poloviny 20. století ☐ abstrakce 2. poloviny 20. stol. (např. op-art) ☐ pop-art ☐ neoexpresionismus ☐ konceptuální umění (land-art, body-art, mail-art apod.) ☐ postmoderna ☐ minimalismus ☐ dekonstruktivismus ☐ graffiti
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - Ko VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH - ES MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA - PM	
přesahy do: ČJL (sexta): Literatura, D (sexta): Osvícenství, revoluce a idea svobody, modernizace společnost, HV (sexta): Dějiny hudby přesahy z: HV (sexta): Dějiny hudby, D (sexta): Vrcholný a pozdní středověk, D (sexta): Počátky novověku, D (sexta): Osvícenství, revoluce a idea svobody, modernizace společnost	